

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došla preko Trsta)

TRŽAŠKI ŠKOF SANTIN je tudi ena izmed tarč komunističnih napadov. Vsak dan ga napadajo v listih, da je fašist, da ima krvave roke, da je sovražnik Slovencev itd. S to agitacijo in z grožnjami so preprečili, da na primer otroci iz Doline pri Trstu niso upali v Trst k birmovanju. Livja partizanska gonja je ljudstvo čisto ustraševala, da si ne upa več ničesar napraviti po svoji uvidenosti. Kljub zavezniškimi oblastem dejansko vse obvladuje rdeči teror.

Tržaški škof Santin se je v posebnem listu obrnil do svojih slovenskih vernikov in razložil nekatere stvari, ki so mu jih očitali in zavrnil nekatere laži, ki so jih trosili proti njemu. Pri komunistih seveda vse to nič ne zaleže.

Dejstva so taka: Škof Santin je res velik italijanski nacionalist istrskega tipa. Večkrat so v prejšnjih letih Slovenci čutili, da jih ni upošteval v primeri z njihovim številom. Pravno pa je in zlagano, da bi bil fašist. Bil je vedno nasprotnik

fašizma. Tudi je res, da se je zelo zavzel za slovenske interese v Gonarsu in tudi za mnoge druge preganjane Slovence. Ne da se zagovarjati njegove prevelike italijanske gorečnosti, ko ima v škofiji toliko Slovanov, toda z lažjo in krivico ne more nihče koristiti slovenski stvari zlasti ne, če se gre za čisto verska vprašanja kot je delitev zakramentov. Nastop partizanov samo slabi slovensko pozicijo v svetu.

Italijani zlorabljajo ta boj proti škofu proti Slovincem na svoj način. Italijanski listi sistematično sedaj vse, kar delajo komunisti, obešajo Slovincem. Vsak komunističen nastop proti zaveznikom proglašajo za slovensko-komunističen nastop in tako zaveznike hujskajo proti Slovanom. Vse, kar je krščanskega, pozivajo proti slovenskemu komunizmu. V takem ozračju, ki ga je ustvarilo partizanstvo, ustvarilo tudi s svojo gonjo proti cerkvenim dostojanstvenikom, smo izgubili Trst. Izgubili smo ga Sloven-

(Dolje na 2. strani)

Truman je poklical domov eksperte na Palestini

Truman menda ni zadovoljen z angleškim načrtom tozadevno

Washington. — Predsednik Truman je včeraj ukazal ameriški misiji v Londonu, naj se takoj vrne domov. Sliši se, da Mr. Truman ni zadovoljen z angleškim načrtom, da se razdeli Palestino v štiri federalne province in da je zato poklical misijo domov, da se vprašanje Palestine reši kako drugače.

Ta ameriška misija je bila v Londonu, da z Angleži najde kako pot, da se reši vprašanje Palestine v zadovoljstvo Arabcev in Židov. Predsednik Truman je pokazal s tem, ker je tako nenadoma poklical svojo misijo iz Londona, da ni zadovoljen z načrtom Anglije glede Palestine. Poroča se tudi, da se državni tajnik Byrnes tudi ne zлага z angleškim načrtom in da je treba najti kako drugo pot, da se zadovoljivo reši trd oreh Palestine.

Kot se poroča iz Bele hiše, je izjavil predsednik Truman, da je treba najti kako pot, da se ustavi preganjanje Židov v Evropi, istočasno pa, da se zadovoljivo reši dolgotrajni problem Palestine.

Albanija je zdaj lutka Sovjetske Unije

New York. — New York Times pravi v neki depesi iz Rima da je postala Albanija vazalska država Rusije in da je tam 1000 ruskih inženirjev, ki utrjujejo pristanišče Drač, Valonski zaliv in otok Saseno.

Señat je odobril Dodekaneze Grški

Washington. — Ameriški senat je soglasno odobril, da dobi Grčija Dodekaneške otoke, ki leže v Egejskem morju med Grčijo in Turčijo. Te otoke so zavezniški vzeli zdaj Italiji.

Kaj bo, kaj bo, če ga bodo res zadeli

Washington. — Preiskovalni eksperti naše zračne armade pravijo, da bodo v 18 mesecih izgotovili tako raketo, da jo bodo lahko izstrelili prav na mesec. Trdijo tudi, da bomo v teku 30 let že lahko potovali na zvezde. (Ne povedo pa, če bo potnik lahko kupil listek tudi za nazaj na zemljo.)

Boj med OPA in uradom za poljedelstvo zaradi cen živilom

Washington. — Poljedelski urad je mnenja, da bodo padle cene žitu, mesu, mlečnim izdelkom, perutnini, jajcem, sadnim konzervam in zelenjavi tudi brez vmešavanja vlade. Misli pa, da je pomanjkanje sladkorja, maščob in namiznega olja še vedno tako veliko, da je potreba zanje vladne kontrole.

OPA je pa čisto drugačnega mnenja. Ravnatelj Porter je izjavil, da bi morali priti mesni in mlekarji izdelki zopet pod vladno kontrolo. To pomeni, da bomo videli hud boj med poljedelskim uradom in OPA.

Veleposlanice v Chicagu so izjavile, da če bo zopet določena cena mesa, da bo zacvetela črna borza in mesarji bodo imeli zopet prazne ledenice.

Svežega sadja bo kmalu polno na trgu

Washington. — Gospodinje bodo kmalu lahko izbirale med sadjem, toliko ga bo na trgu. Letino breskev računajo na 83 milijonov bušljev, prošlo leto jih je bilo 2 milijona bušljev manj. Hrušk pričakujejo 33 milijonov bušljev, dočim pričakujejo krompirja nad 431 milijonov bušljev, 6 milijonov bušljev več kot lansko leto.

4 gasilci so bili ubiti pri požaru

San Francisco. — Pri požaru v hotelu Herbert je ogenj zažgal štiri ognjegasce, ki so umrli, predno je prišla pomoč. Kakih 300 gostov v hotelu so pravčasno rešili.

Pri nas dobite lahko lepo slovensko knjigo

Goriška Mohorjeva družba je izdala novo slovensko knjigo pod naslovom "Pod vernim krovom." V knjigi je nanizanih vsepolno ljudskih običajev na Slovenskem in sicer vse od kresa pa do adventa. V knjigi je dosti zanimivih slik z naših krajev, razni reki, prislovice, stare pesmi, ki jih je zložil slovenski kmet itd.

Knjiga je res zelo zanimiva in jo toplo priporočamo. V našem uradu jih imamo kakih 100; cena je \$1 za vsako.

Franco mora iti je govoril Molotov na konferenci

Rekel je, da je v delu priprave za nov napad na mir

Pariz. — Včeraj je prvi govoril pred delegacijo na mirovni konferenci ruski komisar Molotov, ki je povedal, da so v delu priprave za novo vojno. Izjavil je, da morajo zavezniški kmalu začeti z akcijo, da pobijejo fašizem in v prvi vrsti proti Francovi vladi v Španiji, "ta edini ostanek Hitlerja in Mussolinija."

Molotov je prišel pred konferenco to zahtevo kmalu potem, ko se je zvedelo, da bodo Zed. države podpirale Sovjetsko Unijo v tem, da se zahteva dve tretjini glasov pri odločitvi vseh važnih vprašanj na konferenci. Tozadevni predlog bo stavil ameriški državni tajnik Byrnes danes.

Byrnes bo ob istem času predlagal dodatek, da kjer kak predlog na konferenci ne bi dobil dve tretjini, naj se dotično sporno vprašanje pošlje na koncil ministrov štirih velesil, ki naj potem temu spornemu vprašanju posvetijo posebno pozornost.

Resolucijo, da mora dobiti vsak predlog dvotretjinsko večino na konferenci, je stavila na korist Anglo-Saksoncem (Ameriki in Angliji) in v škodo vzhodnih dežel, to je Rusiji in njenim zaveznicam. Molotov je rekel, če bi veljalo pravilo za navadno večino, bi bila Sovjetska Unija vedno v manjšini, ker bi bilo na nasprotni strani vedno 12 ali 13 glasov izmed 21.

Naši poslaniki bodo dobivali več

Washington. — Kongres je sprejel postavbo, po kateri bo izboljšana letna plača ameriškim poslanikom in sicer od \$15,000 na \$25,000. Tudi drugi uradniki pri državnem oddelku za inozemske zadeve bodo dobivali večjo plačo.

V 2 tednih bo že več sladkorja

Washington. — Oddelek O. P. A., ki nadzoruje razdeljevanje sladkorja trdi, da bo v dveh tednih že toliko več sladkorja, da ga bo dovolj za vse racionaliranje.

Mirovni pogoji za 5 osiških držav

Mirovni pogoji za Italijo, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo in Finsko, kakor so jih predložili veliki štirje mirovni konferenci v odobritev.

Iz mirovnih pogojev, kakor so jih sprejeli ministri štirih velesil ter predložili zdaj mirovni konferenci 21 narodov v Parizu, je razvidno v glavnem dvoje: 1) popolnoma bodo razorožene, in 2) plačale bodo zmagovalcem okrog 1 bilijona vojne odškodnine.

Te mirovne pogoje so sprejele: Zed. države, Anglija, Rusija in Francija, ki bodo tudi določile, kdaj preneha sovražno stanje s temi bivšimi osiški državami.

V glavnem vsebujejo te mirovne pogodbe sledeče točke o katerih bo mirovna konferenca razpravljala ter jih potrdila ali obsodila:

Pogodba z Italijo

Nekdanja italijanska bojna sila bo zmanjšana na neznatno število vojaštva, vrhu tega bo morala plačati Rusiji \$100,000,000 vojne odškodnine. Dočim je imela Italija leta 1939 do 2,240,000 vojakov in 5,175,000 rezervistov, jih bo smela imeti poslej samo 185,000 in 65,000 orožnikov.

Na morju bo smela imeti 67,500 tonaž vojnih ladij, dočim jih je imela pred vojno 717,420 ton. V zraku bo smela imeti 200 bojnih letal in 150 transportov.

Vrhu tega bo izgubila Italija vse kolonije, o katerih nadaljnjem usodi bodo odločili zavezniški čez eno leto.

Francija bo dobila od Italije nekaj teritorija, Jugoslavija pa ves teritorij vzhodno od takozvane "francoske linije," poleg Zadra in otokov ob obali Istre.

Grčija dobi od Italije Dodekaneze, in odpovedati se mora vsem zahtevam in Albaniji in Eritropiji ter njenih trgovskih interesov na Kitajskem.

Pogoji glede Trsta:

Varnostni koncil združenih narodov garantira neodvisnost tega svobodnega teritorija. Imenuje naj se posebna komisija, ki bo zastopala štiri zavezniške in ki naj se posvetuje z zastopniki Jugoslavije in Italije, ki naj potem skupno predlože svoje menje in priporočila mirovni konferenci. Odlok iste mora potrditi varnostni koncil združenih narodov, ki naj poroča o tem celotni skupščini združenih narodov.

Vojna odškodnina, ki jo bodo zahtevale Grčija, Francija, Jugoslavija, Albanija in Eritropija od Italije, naj se razmotri na mirovni konferenci.

Pogoji za Romunijo:

Romunija bo dobila Sedmograško, ki se jo v zame Ogrska. Toda Rusiji bo morala plačati \$300,000,000 vojne odškodnine. Svojo armado mora znižati na 120,000 mož, letal bo smela imeti 150; njena mornarica ne sme biti nad 15,000 tonaz, 5,000 osebom.

Pogoji za Ogrsko:

Ogrska naj bi plačala vojno odškodnino v znesku \$300,000,000 in sicer \$200,000,000 Rusiji, \$100,000,000 pa Jugoslaviji in Češki. Toda ministri štirih velesil se v tem niso zedinili in Zed. države so si pridržale pravice, da se bore proti temu na mirovni konferenci.

Ogrska, ki je dala nekoč Hitlerju 700,000 močno armado, bo smela imeti zdaj samo 70,000 mož pod orožjem. Od teh jih ne sme biti več kot 5,000 pri letalski sili, ki ne sme imeti več kot 90 bojnih letal.

Pogodba tudi določa, da ima Rusija na Madžarskem svojo armado, dokler vidi to potrebno za vzdrževanje linije z Avstrijo. Isto velja tudi za rusko armado v Romuniji. Druge države morajo pa vzeti svoje čete od tam 90 dni potem, ko bo podpisana mirobna pogodba.

Pogoji za Bolgarijo:

V tej pogodbi so ministri štirih pustili odprto vprašanje meje med Bolgarijo in Grško; enako tudi vprašanje vojne odškodnine Jugoslaviji in Grčiji. Ministri so svetovali, naj bodo meje Bolgarije tiste, kot so bile 1. jan. 1941. Vendar bo mirovna konferenca zaslila zastopnike Grške in Bolgarije. Zaslila se bo tudi zastopnike Jugoslavije in Grčije glede vojne odškodnine, ki jo zahtevata od Bolgarije.

Ministri so šteli Bolgariji v dobro to, da je odstopila od Nemčije že 5. sept. 1944, zato naj bi plačala samo del zahtevane vojne odškodnine obema sosedama.

Bolgariji se dovoli armado 55,000 mož; pri protizračnih baterijah 1,800 mož in pri mornarici 3,500 mož z 7,250 tonaz ladij. Imeti bo smela 90 letal, od katerih jih ne sme biti več kot 70 bojnega tipa.

Zed. države in Anglija so mnenja, da sedanja komunistična vlada v Bolgariji ne zastopa vseh demokratskih elementov v deželi, zato te vlade tudi še niso priznale. Ameriški državni tajnik Byrnes je rekel, da z sedanjo vlado ne bo podpisal mirovne pogodbe. Bolgarska vlada je določila, da bodo volitve v narodno skupščino 27. oktobra, a na 8. nov. bo pa plebiscit, ki naj odloči bodočo obliko države: kraljevino ali republiko.

Pogoji tudi določajo, da morajo oditi iz dežele vse čete tujih držav 90 dni potem, ko bo podpisana mirovna pogodba.

Pogoji za Finsko:

Ta bivša zaveznica Nemčije bo smela imeti samo neznatno armado za vzdrževanje reda v deželi in sicer samo 34,400 mož. Pri mornarici bo pa smela imeti 4,500 mož z ladjami do 10,000 tonaz. Pri letalski sili bo smela imeti 60 letal in tukaj 3,000 mož.

Rusija sme imeti za 50 let mornariško bazo na otoku Porikala, za stalno pa dobi Rusija finsko severno provinco Petenamo, kjer pristanišče nikoli ne zamrzne. Ker je odstopila Finska od Nemčije še pred nje-

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Peta obletnica — V petek ob 6:30 bo darovana v cerkvi sv. Vida maša za pokojnega Antona Pekol v spomin 5. obletnice njegove smrti.

Vile rojenice — Vile rojenice so obiskale družino Mr. in Mrs. William F. Struna, 2100 W. Market, Lima, O. ter jim prinesle krepkega sinkota 23. julija. Mladi ata je sin Mrs. Julije Struna iz 14719 Saranac Rd. Materino dekleško ime je bilo pa Marjorie Conrad.

Poroča — V soboto 27. julija sta se poročila Miss Esther Zugel, hčerka Martina in Frances Zugel iz 6308 Carl Ave. in Mr. Eugen Perchan iz 10924 Tacoma Ave. Poročne obrede je izvršil Rev. Francis Baraga. Vse najboljše jima želimo v novem stanu.

Vse najboljše — V soboto 27. julija sta se poročila v cerkvi sv. Alojzija v Columbus, Ohio, Miss Vera Millavec, hči poznane Milavčeve družine iz 1001 E. 71. St. v Clevelandu in Mr. Robert I. Griffiths. Po kratkem ženitovanskem potovanju bosta novoporočena stanovala na 587 So. Burgess Ave., Columbus 4, Ohio. Vse najboljše jima želimo v nadaljnjem življenju.

Dodatna zahvala — Družina Petrinčič se želi dodatno zahvaliti dotičnim fantom in možem, ki so še posebno darovali za sv. maše za pokojnega vojaka John Petrinčiča, ki je dal svoje življenje za domovino 30. julija 1945.

Na zabavo v park — Zabavišni odbor 10. varde, kateremu načeljuje mestni odbornik Edward L. Pucel, vabi nocoj ob 8 na splošno ljudsko zabavo v Kirtland park, ki se nahaja ob jezeru koncu 49. ceste. Na programu bo ples, petje, godba in razne mične predstave. V slučaju dežja bo isti program 8. avgusta na istem prostoru.

Vabilo na sejo — V nedeljo ima svojo sejo društvo sv. Družine št. 207 KSKJ. Ker bo to zadnja seja pred konvencijo KSKJ, naj se je udeležijo članstvo in velikem številu ter priporočila izboljšave za društvo in jednoto.

Za brata in sestro — Jon Zibert, ki je bil rojen v Depue, Ill., in ki se sedaj nahaja na Koroskem, bi rad zvedel za naslov brata Jožeta in sestre Jozefine. Baje se nahajata v Chicagu. Če nam pošljeta svoj naslov, jima bomo poslali bratovo pismo.

Mater išče — Janez Finc, ki se nahaja na Koroskem, nam je poslal pismo za svojo mater Marijo Sertič, ki se nahaja menda v Minnesoti. Naj nam sporoči naslov, da ji pošljemo pismo.

Znanec išče — Homan Pavel bi rad zvedel za naslove sledečih: Vihtelič Franc, Pavel in Jože, vsi doma z Vrhnik pri Ljubljani. Pišejo naj mu na naslov: Homan Pavel, 29/3 baraka, D. P. UNRRA, Lienz, Ost Tirol, Austria.

Kadar morate ponoči preko ceste, imejte na sebi vedno kak bel predmet, da vas voznik lažje opazi.

nim padcem, so ministri štirih to upoštevali in ji dali lažje pogoje. Konferenci priporočajo, naj plača Finska Rusiji \$300,000,000 vojne odškodnine, toda samo v blagu. Plačuje naj 8 let, začeni 19. sept. 1955.

Glede Podonavja:

Ministri štirih se niso mogli sporazumeti glede svobodne paroplovbe po Donavi, ker je bil ruski komisar Molotov proti. Toda to vprašanje se lahko načne na mirovni konferenci v zvezi z mirovnimi pogodbami ene izmed podonavskih držav: Ogrske, Romunske ali Bolgarije.

Konferenca ima besedo:

Mirovni pogoji, kakor so jih pripravili ministri štirih, niso končno veljavni. Sprejme ali zavrne jih lahko mirovna konferenca z dvotretjinsko večino. Ameriški državni tajnik Byrnes je rekel, da bo sicer stal pri sklepih koncila štirih ministrov, toda če bo na mirovni konferenci odločila dvotretjinska večina drugače, bodo Zed. države podpirale mnenje te večine.

Kave ne bomo dobili, če ne bomo več plačali zanj v Južni Ameriki

Washington. — Kava bo kmalu prenehala prihajati v Zed. države, če ne bomo pripravljene več plačati zanj pri plantaznikih v Južni Ameriki. Danes plačajo Zed. države najmanj za kavo, zato jo izvažalci raje prodajo drugam, kjer dobe več zanj. Nekatere dežele, ki tekom vojne niso imele nič ali malo kave, rade plačajo zanj od 5 do 6 centov več pri funtu kot Zed. države. Danes je v Zed. državah zaloga kave še za kakih 6 mesecev.

Velike trgovske hiše v Ameriki so ob času, ko ni bila OPA v veljavi, plačale za kavo 3 do 4 cente več pri funtu, kakor je bila OPA cena. Nakupili so jo tri milijone funtov več. Zdaj se boje izgube, če bo OPA zahtevala zopet prejšnje cene.

Zita za alkohol ne bo še kmalu dovolj

Washington. — Vlada je mnenja, da distilerije ne bodo dobile v avgustu nič več zita za alkohol kot v juliju. Vladni uradniki pravijo, da dokler bo pomanjkanje zita za hrano v Ameriki in v Evropi, ga ne bodo dobile kot ga zahtevajo niti distilerije, niti pivovarne. Toda distilerije in pivovarne računajo na veliko letino koruze in pšenice, ki jim bosta prinesli olajšavo v par mesecih.

Unija in premogovne družbe skupaj

Washington. — Premogarska unija in premogovne družbe so se zedinile za skupni boj. Skupaj so namreč najele pravnega svetovalca v boju proti razvoju plina za kurivo, ker bi bilo to v škodo premogovni industriji.

Kakor je videti bomo še jedli piščance

Washington. — Poljedelski urad poroča, da imajo danes ameriški farmarji 800 milijonov piščet v svojih kokošnjakih. Leta 1934 so jih imeli pa 600 milijonov.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

(JAMES DEBEVEC, Editor)

6117 St. Clair Ave. Henderson 0623 Cleveland 3, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko na leto \$7.00; za Cleveland in Kanado po pošti za eno leto \$8.00.
Za Ameriko pol leta \$4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta \$4.50.
Za Ameriko četrt leta \$2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta \$2.75.
Za Cleveland in okolico po raznašalcih: celo leto \$7.00, pol leta \$4.00, četrt leta \$2.50.
Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:
United States \$7.00 per year; Cleveland and Canada by mail \$8.00 per year.
U. S. \$4.00 for 6 months; Cleveland and Canada by mail \$4.50 for 6 months.
U. S. \$2.50 for 3 months; Cleveland and Canada by mail \$2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier \$7.00 per year, \$4.00 for 6 months, \$2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 6th 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

83 No. 150 Thurs., Aug. 1, 1946

Črni dan primorskih Slovencev

Trst v začetku julija 1946.

Naše slutnje so se na žalost uresničile: Slovensko Primorje je razteleseno na troje krvavečih delov. Po sporazumu, ki so ga dosegli štirje "veliki" v Parizu, postane Trst z ozkim zaledjem samostojna država, Gorica s skromno okolico, ki leži zapadno od francoske črte, bo zapisana Italiji, ostala Juljska krajina, kar je vzhodno od francoske mejne črte, bo priključena Jugoslaviji. Slovensko Primorje, kjer so naši pradedje pred tisoč in tristo leti zasadili svoje zapadne meje, je razklano, razbito. Slovensko Primorje, branik slovenstva, ki ga je na severu čuval Triglav in se je na jugu kopalo v Jadranu, je razdejano. Slovensko Primorje, ki je radi svoje enovitosti in notranje povezanosti, predstavljalo gospodarsko silo in imelo življensko moč, je razcepljeno v tri malopomembne ograde. Res črni dan za Slov. Primorje, strašen in poguben, kot si hujšega ne moremo misliti! Sanjali in trpeli smo za priključitev, naš delež je postala razcepitev. Bog se nas usmili!

Razčlenimo svojo nesrečo, da jo boste razumeli tudi vi naši rojaki onstran Atlantika in sočustvovali z nami v teh črnih dneh!

Odkar smo se začeli slovenski Primorci zavedati, je bil naš veliki politični cilj: Zedinjena Slovenija. Že pred prvo svetovno vojno je bilo vse naše politično delo usmerjeno v tem pravcu. Roko v roki s to borbo je šla borba za skupno veliko Jugoslavijo. Po nesreči, ki nas je zadela po prvi svetovni vojni, se je naše hrepenenje še povečalo. Vse naše bitje in žirje se je pletlo okrog te odrešilne misli. Prišla je druga svetovna vojna in nam po vseh grozotah prinesla zmago, pa tudi sveto uverjenje, da bomo končno dosegli svojo pravico. In te pravice so nas oropali!

Mogoče bo kdo ugovarjal in rekel, da ni tako hudo, ker bo vendar večji del Juljske krajine prišel k Jugoslaviji, izven nje bodo ostali samo obrobni predeli. Ta ugovor ne drži, ni točen. Po zemeljski površini, po kvadratnih kilometrih bo večji del Juljske krajine pridelen Jugoslaviji. To je res. Toda še bolj res je, da vsebuje že samo cepljenje dežele za nas veliko krivico. Po prvi svetovni vojni so prirodniki zmagoviti Italiji celo Primorsko in so odklonili znano Wilsonovo črto, ki bi deželo razkosala. Prav tako bi morali dati sedaj zmagoviti Jugoslaviji celotno Primorsko. Samo tako postopanje bi bilo pravilno in dosledno.

Krivica, ki nas je zadela z razkosanjem dežele, se pa stopnjuje, se podesetori, ker smo na ta način zgubili Trst in Gorico, gospodarsko in kulturno središče, osrčje vse pokrajine in Slovenije.

Tržaška država! — Trst in slovensko Primorje sta tako naravno navezana drug na drugega, da zločinsko greši, kdor ju loči. Trst je dobival iz svojega slovenskega zaledja svoje življenske sokove, da je živel v zdravju, rasel in se množil. Tržaško italijanstvo je v svojem jedru izhira, ohromelo, se duši v velikomestni izprilenosti in izumira. Brez plodnih dotokov z dežele bi bil Trst obsojen na smrt. Že radi teh krvnih vezi povzroča odcepitev Trsta od njegovega zaledja nepopisno bol. Škoda, ki jo povzroča ta ločitev v praktičnem gospodarskem življenju ni nič manj občutna in bodo njene posledice usodne za mesto in deželo. Okolica je dajala Trstu svojo delovno moč, da se je razvijal in ustvarjal, Trst pa je bil obratno za zaledje vir stalnih dohodkov. Trst se je postavljaval s svojimi strokovnimi delavci in njihovimi izdelki. Slovensko Primorje je bil ponosno na svoj Trst, ki mu je odpiral pot v širni svet. Temu Trstu hočejo dati samostojno državnost, neki blesk brez životvornih sil. Odtirali ga bodo od ljubečega domačega ozemlja, odrezali od sočnega zaledja in ga navezali na tujino, ki je mrzla, ki nima srca za neobčutne. Če se bo tujemu svetu obetal profit, ga bo podpiral, če ne, ga bo pustil njegovi usodi.

V nacionalnem oziru se ne obetajo Trstu in njegovi bodočnosti nič kaj rožnati dnevi. Nova država se raztega ob obrežju tržaškega zaliva. Sega proti severu do Devina, na jugu pa do Novega grada (Cittanova) v Istri, okrog 25 km na eno (severno) stran in nekaj nad 50 km na drugo. Po časopisnih podatkih bo štela okrog 400.000 prebivalcev. Slovenci bomo v manjšini, kajti na naši strani ni nobenih večjih krajev, na istrski strani pa spadajo k tržaški državi mesta Koper, Piran, Umag in Novi grad. Ta naša narodna manjšina ne bo tvorila prav nič idealne, življenjske sposobne sloveske skupnosti. Med njo je mnogo zavodnih in poštenih Slovencev, na žalost pa tudi mnogo navlake. Mnoge je zmrnila 25 letna borba s fašizmom, še več pa jih je izpridil komunizem, ki je s svojim sleparskim italijansko-slovenskim bratstvom (fratellanza) pahnil po eni plati mnoge v nacionalno otopenost in odpadništvo, po drugi plati pa mnoge podivil v šoviniste. Ta mahedrava slovenska skupnost, ki nima nikake notranje povezanosti in nobene žive bitnosti, bo zelo nagjena, da utone v internacionali, za katero je komunistična OF položila temelje.

(Konec prihodnjic.)

BESEDA IZ NARODA

Msgr. Ivan Trinko — biseromašnik

Dne 21. junija t. l. je msgr. Ivan Trinko, vodnik beneških Slovencev in oče med slovenskimi odličniki, v zatišju neke samostanske cerkve v Vidmu skromno praznoval svoj šestdeseti novomestni dan, svoj biseri jubilej.

Ivan Trinko se je rodil 25. januarja 1863 v Trčmunu, prijazni gorski vasi na pobočju Matajurja, nedaleč od nekdanje avstrijsko-italijanske meje.

Čudovit kos slovenske domovine je deželica pod Matajurjem, deželica ob Nadiži, Slovenska Benečija. To je deželica 40.000 Slovencev, ki so od leta 1866 odrezani od slovenskega narodnega telesa in so do danes, več kot leto dni po zlomu fašizma, brez sleherne slovenske šole, slehernega slovenskega časopisa in jim je ponekod v cerkvi komaj dovoljen slovenski rožni venec in litanije. Ta do današnjih dni zatirana slovenska pokrajina v slovenskih srcih nikoli ni bila pozabljena in tudi ne bo. Ljubimo jo kot našo najbolj na zapad potisnjeno predstražo, sicer z bolestjo, ker vidimo njeno neobčutljivost, zato pa tem bolj toplo. Ta skriti kotiček naše lepše zemlje nam je dal Ivana Trinka, izrednega moža, ki bo živel v povestnici naših velmož kot ena najizrazitejših osebnosti.

Po končani ljudski šoli v Čedadu je vstopil v nadškofijsko gimnazijo v Vidmu. Ko je dovršil gimnazijske študije, je šel v bogoslovje in bil 20. junija 1886 v Vidmu posvečen v duhovnika. Ostal je za prefekta v semenišču in se pripravljal za profesorski izpit. Leta 1889 je bil imenovan za izrednega profesorja latinščine, leta 1894 pa je postal profesor modroslovja na semeniškem liceju, kar je ostal skoro pol stoletja, dokler ni stopil v pokoj in se preselil v svoj rojstni kraj Trčmun, kjer sedaj navadno biva v miru in osamelosti. Obenem z modroslovjem je poučeval tudi slovenščino v bogoslovju in vzgajal vso slovensko beneško duhovščino.

Že kot dvajsetletnik se je oglašil pod psevdonimom "Zamejski" v ljubljanskih listih s svojimi prvimi lirskimi pesmimi, ki v prvi vrsti izžarevajo ljubezen do domovine. Ni pa samo pesnikoval, ampak je tudi pridno raziskoval domačo zgodovino, študiral ljudska narečja in zbiral narodno blago. Že v tistih mladostnih letih je objavil zanimiv opis Beneške Slovenije. Pozneje srečujemo njegovo ime s pesniškimi ali znanstvenimi prispevki zelo pogosto v različnih časopisih. Leta 1897 je po nasvetu Simon Gregorčiča izdal svoje "Poezije", lepo zbirko pripovednih in lirskih pesmi, leta 1929 pa "Naše paglavce", zanimive črtice in slike iz beneškega slovenskega pogorja.

Ivan Trinko je navdušen Slovenec in velik Slovan. Naučil se je češko in rusko, ter se je z enako vnemo kot v slovensko književnost poglobljal v književne in kulturne zaklade drugih slovenskih narodov. Da bi z veličino teh umotvorov seznanil italijanski svet, je prevajal v italijanščino Prešerna, Tavčarja in Stritarja. Šel je pa še dalje in bil prvi, ki je Italijane seznanil s povestmi Tolstega. Poleg tega je prevedel iz rusčine Gogoljev roman Taras Bulba, nekaj črtic iz Turgenjeva, nekaj pesmi Puškina in Nekresova, iz poljščine pa odlomke Scenkievcevih del. Tako je Trinko, sin naj-

zapadnejše slovenske deželice, bil most med italijansko in slovensko kulturo; romanskemu svetu je prikazal slovansko dušo in bogato slovansko kulturo ter njeno živo tvornost.

Ivan Trinko pa ni samo pesnik, pisatelj in književnik zelo širokih obzorij, temveč tudi priznan znanstvenik in globok mislec. Napisal je v italijanskem jeziku vrsto razprav o izvoru Slovencev in Furlanov, o rezijansčini, o starih cerkvenih napevih med Slovenci v Italiji, o raznih slovskih furlanskih možeh itd. Pomagal je zgodovinarju Simon Rutarju za njegova velika dela, pisal v "Slov. Prehled" v Pragi o svoji predragi Slovenski Benečiji in leta 1940 izdal v italijanščini zgodovino Jugoslavije, kjer je Italijanom z redko temeljitostjo razgrnil zgodovino južnih Slovanov. Pisal je tudi iz svoje modroslovesne stroke in izdal pomembno filozofsko delo, v katerem govori o slovanskih filozofih. — Praktično važna je njegova slovenska slovnica za Italijane, ki jo je kot sad dolgoletnega poučevanja videmskih bogoslovcev izdal v Gorici leta 1930.

Poleg vsega tega je biseromašnik Ivan Trinko še plodovit slikar, glasbenik in upoštevani cerkveni arhitekt.

Mož velikega duha, širokega, univerzalnega znanja, neutrudljive delavnosti in iskrene plemenitosti, čigar ime bo ostalo vklesano v naši zgodovini z neminljivimi črkami, je biseromašnik, msgr. Ivan Trinko! Nam, primorskim Slovincem ga je pa napravila najdražjega, nepozabnega njegova neugnana ljubezen, s katero skozi dolga desetletja čuva nad zapuščenim Beneško Slovenijo. "Naj kratek spis, s katerim šivolaske slavljenca predstavljamo svojim ameriškim rojakom, zaključimo z besedami, s katerimi je zaključil slavnostni članek goriški "Slovenski Primorec" ob priliki Trinkove biserne maše:

"Bog mu daj dočakati, da bi se vsi Slovenci združili v pravi rodoljubni pod slovensko zastavo in da bi v znamenju Kristusovega križa stopili na pot tiste edine prave svobode, ki vodi v časno in večno srečo. Takrat mu bo odvzeta največja bol zadnjih let njegovega življenja in takrat bo rad zapel s starčkom Simeonom svoj: "Sedaj odpuščaš svojega služabnika v miru. . ."

Hubbardske novice

Madison, O. — Well, naš Eddie je doma od vojakov in je tako zopet prost vojašine. Ko je stopil na domače dvorišče, ki je obdano od vseh strani z najlepšimi cveticami, katere so bile v tistem času v najlepšem cvetju, ko je Eddy zopet stopil na domača tla. Od vseh strani so se mu klanjale in ga pozdravljale, vse naokrog je bilo vse v najlepšem redu in nalašč zanj pripravljeno, da se je počutil v tistem trenutku kot v pravem rajju.

In ko smo se pozdravili in si zopet stisnili desnice, se razume, da brez solz ni bilo in ko se je ozrl po tej neskončni lepoti, je rekel: Grandpa, poglej vse naokrog kot milijondolarsko, da bi lepšega ne mogel pričakovati. In ko je stopil v sprejemno sobo, je tam zagledal napis, ki je bil nalašč zanj napravljen: "Welcome Home, Ed!" (Dobrodošel domov, Ed!) in za tistim pozdravom pa dve zastavi zatakneni v pozdrav novodošlecu — vojaku, kateri se je bojeval z milijoni drugih za svobodo vseh narodov.

Tako bodo prihajali in odhajali še kar naprej, dokler se kak pravica in trajen mir ne sklene med narodi. Čas je že, da bi bilo teh vojnih grozot ko-

nec in da bi ljudstvo zopet enkrat v miru živelo. Pozdravljeni!

Frank Leskovic.

Kaj nam pišejo

Cleveland, O. — Ko je Ameriška Domovina zapisala, da je tovarišija oslarija, ali da tovariš v istrskem narečju pomeni itso kot osel, je "škrat" v Enakopravnosti zarigal po oslovsko tako da so ga lahko slišali vsi tovariši širom Amerike.

Enakopravnost, z dnem 17. julija t. l., je posnela poročila iz komunističnega "Slovenskega poročevalca", katera poroča A. Bubnič in Zlatka Kacinova. A. Bubnič nam poroča o obnovi in pridnosti ljudstva iz vasi Pregarje pri Il. Bistrici. Vsa vas tekmuje pri obnovi po vseh instancah in predpisih moderne tirovine. Zlatka Kacinova pa nam poroča, kako so šli pionirji in mladina iz vasi: Obrov, Javorja, Golaca (Gola), Gradišča, Poljan, Matorija (Materija), Bač, Slivija in Poljčan (Poljan) v Odolno krompir sadit in nam opisuje vso pridnost in delavnost teh čudovitih borcev svojih lastnih bratov.

Če je prišla mladina iz Vele Mune, iz žejane, Golac in Poljan, kam pa je šla mladina iz Markovščine? Tega pa omenjena Zlatka ne pove. Ime Kacin se mi zdi neznan v Reški dolini, mogoče pa je ta Zlatka kaka učiteljica te "nove Amerike".

"Vidiš, Toni, tukaj bo pet let Amerika, kar zapokaj, pa sem pridi!" Tako sem čital pismo v Prosveti. Bomo videli, koliko bo teh svobodoljubov zapokalo pa šlo tja.

"Delamo in se mučimo dan za dnem brez vsake plače. Češnje kažejo nekaj, jabolk ne bo, travo so črvi pojedli, ker je bila v zgodnji pomladi suša, krompir od sedaj prav lepo kaže. S pozidavo teh vasi gre počasi, ker ni materijala, streha se zelo težko dobi. Tukaj je samo ena tovarna in obratuje zelo počasi.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došle preko Trsta)

(Nadaljevanje s prve strani)
zi, ne komunisti, ki bodo vladali v Trstu, če bo samostojna država. Vladali pa bodo seveda italijanski komunisti, ne pa slovenski.

IVANA CANKARJA PO-
PRAVLJAJO. — Zagrizenost in neumnost sta sestri. To je pokazal "Primorski dnevnik," glavno komunistično glasilo, v Trstu dne 25. maja. Iz Cankarjevih "Podob v sanjah," je ponatisnil list črtico "Kralj Matjaž." Toda beseda "kralj" je bila v celem sestavku dosledno izpuščena. Tako so hoteli bedaki poudariti svoje republikansko prepričanje. Če bi Cankar še živel, bi gotovo napisal jedko satiro na zveste republikance. Kralj Matjaž bo za vedno ostal kralj v slovenski lepi besedi, tudi ko ne bo več politikomisarjev, mitingov in stenčesov. Ali so tudi vaši ameriški partizani tako prisemojeni in omenjeni? (Tržaškemu dopisniku lahko izjavimo, da "naprednost" slovenskih partizanov v Ameriki nič ne zaostaja za ono v starem kraju. Opomba uredništva.)

NA PREGARI PRI BUZE-
TU V ISTRI je bil za župnega upravitelja mlad duhovnik Kalac. Odločno je nastopal proti pohujšanju, ki ga med ono dobro hrvaško ljudstvo širi OF in njena rdeča propaganda. Zadržali so mu groziti. Zbežal je v Trst, da bi pri višjih oblastvih OF pojasnil svojo zadevo in dobil oporo. Tu so mu tudi res zagotovili, da se lahko mirno vrne na Pregaro, češ, da se mu ne bo nič žalega zgodilo. Toda brž, ko se je vrnil na Pregaro (zona B) so ga aretirali in odvedli v koperske zapornice.

V LOKVI PRI TRSTU se

Pluzna kolca so mehko polzela s spenjačo doli v spodnje prostore. Se reče, saj boste

Iz Jugoslavije nam ne dajo, v Trstu pa bi kupili, če bi imeli stare italijanske lire, ali mi imamo te nove lire, ki jih nobeden noče in so samo za tukaj.

"Neketri mislijo, da jim bo kar samo zraslo; samo ležali bi in po spasihi hodili, a to ne bo moglo dolgo trajati, ker če ne bomo delali, tudi jedli ne bomo. Pa so nam dejali, da kadar bomo osvojeni, da nam ne bo treba delat in bomo živeli lahko brez dela. Nismo razumeli, kaj je svoboda; a je še vedno dosti takih tovarišev. . ."

Tako nam pa pove šestnajsto pismo, ki smo jih prejeli sedaj v zadnjih par tednih. In to pismo je prišlo pičle pol ure hoda od omenjenega Pregarja pri Il. Bistrici. Tako vidimo, kako poročajo eni in zopet kako poročajo drugi.

Jakob Gustinčič.

FAMINE FACTS

Disease and Infection Strike, With Hunger, at Europe's Children.

razumeli, da če so prav "spodnji prostori," imam v mislih spodnje prostore v bolniškem poslopju, ne pa kakih drugih spodnjih prostorov, kjer bo na sodnji dan popoldne in potem vso neskočno večnost jok in škripanje z zobmi. Ne verjamem, da bi se tje doli pripeljal tako komod, kakor sem se jaz takrat vozil. Se celo pel mi je moj voznik. Kaj vem, katero je brundal, ker jo je bolj zase rezal. Skoro da bi ga začel siliti, naj jo malo bolj naglas ureže, ker bi jaz lahko pomagal. Samo to vem, da od naše komisije ni bila nobena, saj znam vse napamet. Njegova viža je bila še skoro najbolj podobna tisti: Ti, pa jaz, pa židana marelja. . . , ker je šla bolj na poskok. S tem mi je najbrže hotel dati korajžo na tem potovanju po svetu na pluznih kolcah. Menda mu je bilo ukazano, da kake žalostinke ob takih prilikah ne sme navijati, kakor smo jih pri voljakih, kadar smo katerega spremljali "na zapad," kot na primer tisto: Ne boš komisa jedel več, več, več. . . ko boš pri sv. Krištofu spal, spal, spal. . .

Prav za prav, če bi imel jaz kakšno besedo pri upravi te bolnišnice, bi takoj vpeljal v tisti prevoz bolnikov čisto nov sistem. Na vozček bi napravil lojternice, na vsak vogal bi postavil po eno hojco, vso okrančljano, spredaj pa godca s harmoniko. Potem človek ne bi porajal, če bi se peljal vsak mesec na operacijo. V operacijski sobi bi jaz tudi postavil baro, pa samo za bolnike, ki so takrat najbolj potrebni pomoči.

No, končno je rekla naša spenjača zapik, operator je odprl vrata in moj voznik je potisnil pluzna kolca na hodnik. Parkrat je zakrenil na levo, parkrat na desno, pa sem se znašel v mali sobici, kjer je bilo začuda instrumentov. Dve bolničarki sta že tam čakali, menda samo name (joj, kakšna čast) voznik je zapeljal kolca tik nekakšnega ploha, če ni bila mar miza in mi svetoval, naj se zdaj prevalim na tisto dilo. Well, ker smo že tako daleč, pa naj bo še to, sem si mislil in se strkljal na ukazano mesto.

Rad bi bil vprašal prijazni bolničarki, kako se kaj počutita to jutro in če sta morda tudi brez zajtrka, kakor sem jaz. Pa ni bilo časa za take pripravne razgovore. Kar prijeli sta me, ena pri nogah, ena pri rokah in mi jih, ne vem, ali se jima je zmešalo ali kaj, začeli privezovati. O-ha, sem hotel reči, kaj pa spet to pomeni? Kaj boste pa prav za prav počeli z menoj, ki sem prišel samo na malo vizitiranje? Kaj ne bi bilo dovolj, če bi vam pokazal jezik, ali pa če bi me malo prešofali po kožo? Pa me je v tem zmotil primeroma mlad mož, ki je stopil tedaj v sobo, prijazno voščil bolničarkama dobro jutro, se ozrl name in priklimal, enčes, aha, tega-le bomo danes zavrteli. Potem je vzel iz omarice kavčukaste rokavice in si jih začel natikati. V spomin mi je prišlo, da to zdravnik tako počenja vselej pred operacijo. Pa ne da bi. . . Ali mislite, da dajo človeku priliko, da bi kaj rekel vmes, ko pa vendar je telo absolutno njegova last, zdaj pa delajo s teboj, kot bi te zadeli na bing. Da bi le živ prišel enkrat od tod, sem si mislil, saj me ne boste nikoli več dobili v roke.

V ustih sem čutil tako sušo, kot Jim takrat v Pennsylvaniji, ko ni bilo eno celo uro vožnje niti enega saluna ob cesti. Takrat sem se Jimu režal, zdaj sem pa vedel, kaj je huda žeja, pa ko ni nikjer kapljice razen vode. Kaj men mar voda, ki je tako draga v Ameriki, da ti jo celo merijo na metre.

Višarska polena

SPISAL NARTE VELIKONJA

"Da ne morem dognati prave resnice. Nekaj je vmes, kar je zakrito. Ali je res vse tako premišljeno napravil in ima sedaj takšne živce? On, ki ga slikajo kot dobrega človeka!" je dejal državnemu pravdniku, ki je vstopil.

"To so tihe vode!" je dejal pravdnik. "To so motne, tihe vode. Nikoli ne vidiš v dno. Predložite, prosim, spise! Pripravite bo priznal. Lani je oni tudi priznal in sicer po obsodbi. To so zakrknjeni grešniki!"

Čez nekaj dni je govoril z Matijcem zagovornik.

"Šlo bo za umor! Če bi mi dva mogla spraviti na uboj, gre samo s priznanjem!" je dejal sivi odvetnik. "Prečital sem vse. Samo če bi bil kdo videl koga v dolnici pred Vami, bi mogli stvar obrniti brez priznanja!"

"Tudi Vi dvomite?" je s strašno grozo in obupom vprašal Matijec.

"Ne dvomim. Kdo to pravi? Jaz nič ne dvomim, jaz samo pravim, razmišljam, kako bi Vam pomagal!" je odšel odvetnik.

"On tudi dvomi? Če on dvomi, potem dvomijo vsi: Franca, oče in vsi ljudje. Saj je Gaber takoj dvomil, ker je zahteval komisijo!"

In je sedel na postelji ter strmél vso noč predse.

Prav tako je strmél v polmrak tisto noč stari njegov župnik v bolnišnici.

"Denarja nimam, da bi plačal! Katehetskih nagrad ni in še sem si izposodil za Blaža iz blagajne. Tuj denar. Če bi denar imel, ne bi smel tu ležati, dokler ni denar vrnjen blagajni. Naj umrem in najdejo, da sem ga vzel. 'Kradel je,' bodo rekli. 'Celo on je kradel! Celo on je kradel,' se je rogal. 'Ali si več kot drugi? Pa si še ničemuren, pa si praviš: Celo on! Da, zato te je ponižalo. In zdaj ležiš na dolg v bolnišnici! Ali ni Bog najboljši zdravnik, pa ne zaupaš vanj!'"

Ko se je zdanilo, je starček oblekel suknjo ter obul naglo čevlje brez nogavic. Pustil je klobuk in telovnik z uro in nogavice na tleh. "Da ne bodo iskali! In da si lahko plačajo z uro."

In jo je ubral iz bolnišnice. Peš. Da prihrani tisti denar. Pod rebrijo je čutil, da ga žuli čevlji. Ogledal si je, če ga kdo vidi, nato je sezul čevlje ter šel bos po shojeni poti navzgor. Počasi, opirajoč se z leskovko, ki jo je našel ob poti. Solnce ga je gredo in pot mu je curkoma lil s čela. Prispel je na vrh ter se spustil po stranski stezi proti župnišću. Obul se je spet pred vasjo. S težavo je spravil obutev na noge, ki so mu bile otele in nabrekle med potjo. Toda v glavi je čutil, da mu je minila omotica, in potenje mu je dobro delo.

"Ali nisem dejal, da moram zaupati v Boga?" se je razveselil. "Čisto svež sem!" Da, radi tebe bo Bog delal čudeže," se je spet karal. "Saj niti bolan nisi bil, polenil si bil svojega oslička, keč si premalo pazil nanj. Saj niti bolan nisi bil!"

Ko je stopil v župnišče, je Neža prihitela naproti.

"In pravkar smo hoteli po ljudi, da Vas gredo iskat. Strežnik se je pripeljal s kolesom za Vami. Vse je razburjeno, kam ste izginili tako bolni!"

"Tako, tako! Jaz sem zdrav! Ali ne vidite, da sem zdrav!" se je sukal pred strežnikom. "Če ne verujete, na eni stojim, tako!" In je res sunil levo no go predse. Čutil je žulj na desni, pa ni trenil z očmi.

"Ali so se kaj oglašali ro-

marji za Višarje? Zdaj pa le pojdemo na Višarje, hvala Bogu. V zahvalo!"

"Brus se je prijavil, Mohor in Franca sta sebe in — Matijca!"

"Matijca!" se je začudil. Da je že prost?"

"Saj ni. Še ta teden pride pred poroto. Priče so dobile danes vabilo."

"Potem bo pa res še lahko šel," je kimal župnik. Če ga prijavijo! In spodobi se pa tudi, da se zahvali. Saj pravim zmerom, da je nedolžen!"

"In Klančar je prinesel za maše. Tam je. In da je dolžan. Kaj je vem zakaj. Maše sem zapisala za ozdravljeno osebo!"

"Za ozdravljeno osebo! Prav, prav! Saj je tudi ozdravljena oseba!"

In je hitel z vso močjo po stopnicah.

"Četudi ni katehetskih nagrad," se je domislil, "denar za blagajno je pa nazaj! Pa sem spet obupal. Spet obupal."

XXXVI

Čez teden se je fare polastilo neizmerno razburjenje. Porota! In pred poroto Matijec, tožen, da je umoril svojega strica!

Župnik je izpostavil Najsvejši in zgodaj bral mašo, med mašo se je obrnil in dejal:

"Tako, zdaj pojdete. Sveto je vaše opravilo, sveto, sveto. Greste častit Boga in mu slavo dajate s pričevanjem resnice. Ne boj se priseči, to je sveto opravilo! Govori resnico in izpričaj Boga. Boj se laži! Kar veš, povej, česar ne veš, ne govori! Tako! Pojdite! In vsakdo, ki bo vprašan, odgovori, kakor da si sam v sodbi v dolini Jozafat in da sede apostoli za porotnike in sam Bog vodi besedo. Molite, da se najde resnica in se da božji pravici zadoščenje! V dolini Jozafat, tam boš sam svoja priča in ne boš lagal in te bo tožil skušnjavec in te bo branil angel varuh. Glej, da te bo mogel braniti s tvojim lastnim pričevanjem! Sveto je vaše opravilo, dajte z njim slavo Svetemu! S prisego ga počastite, z resnico ga poveljuj, s pravico ga izpričaj. Amen!"

Kakor da so pri pogrebu, je bilo v cerkvi. In tudi če sta šla dva skupaj, sta vso pot molčala. Molčala je tudi četa radovednežev, ki so šli poslušat. Klančar je šel poslušat. Ni mogel prestati. Usoda Matijčeva, ki je grešil nad njim v mislih, ga je skrbela. In neke spodaj v skrivnem kotičku srca mu je še glodal dvom. "Če je res tako hinavsko in zvito umoril botra, potem, potem —" Niti izgovoriti si ni upal, pa je zamahnil z roko in otepel. "Stran, skušnjavec! Tudi od te strani me ne dobiš!"

Preril se je v porotno dvorano, ko je predsednik senata vprašal Matijca po prebrani obtožnici:

"Kaj pravite, Matijec Mohor, na to obtožnico?"

Matijec je vstal, stopil z omahujočim korakom naprej ter dejal z drhtečim, toda visokim glasom:

"Če bi Kristus stal pred menoj, bi mu rekel: Skušnjavca si dopustil, da me preskuša kakor Joba. Reši me ga kakor si Joba! Da sem nedolžen, ne morem dokazati. Niti moj zagovornik ne veruje v mojo nedolžnost."

In se sedel in smrtni znoj mu je stal na čelu.

Strašno razburjenje se je polastilo dvorane.

(Dalje prihodnjič.)

Kupujte Victory bonde!

Poslednji dnevi Pompejev

ROMAN

"Dovolj! Ako celo ženska tako čuti za moža, kako šele se mora moč žrtvovati za svojega Boga."

Potem ni govoril več. Vse njegovo bitje je bilo kakor prešinjeno z nekakim višjim življenjem: oči so mu žarele in na čelu se mu je čitala odločnost moža, ki hoče delovati za svojo vero. Njegovi pogledi so se srečavali z Joninimi. Poljubilo jo je, stisnil na prsi in potem hipoma zapustil njeno hišo.

Jone je še dolgo sedela zamišljena in molčala. Sužnje so jo opomnile, da se bliža večer in da je povabljen k Dijomedu. Končno se je zdramila iz svojih sanj in se jela pripravljati za večerno zabavo, toda ne s ponosom krasotice, marveč otožno in malomarno. Le ena misel jo je sprijaznila s to veselico: — tam najde Glavka! Lahko mu bo razodela bojazni za svojega brata.

Ljubezen! Blagoslovljenje je v prvi vrsti, ki loči tvoje čiste in svete vezi od nečistih in nedovoljenih. Le tistim, ki jih ljubimo brez greha, zaupamo skrivnosti vseh svojih skritih in tajnih bolečin. Sladostrastnežu je ljubezen samo strast, ki pozna le zapovednico in sužnja. Čistemu pa hrani ta vez nežnost, svetost in izpolnjevanje dolžnosti bolj kakor vsako krvno sorodstvo. Ne Heleni, temveč Andromahi je položil omer na jezik one gamljive, od najstarejših časov do danes v svojem občutju tako tako resnične besede:

"Hektor, ah ti si sedaj mi oče in mati ljubeča, tudi brat moj si ti, soprog prezali moj ljubi."

TRETJE POGLAVJE

Olikana družba in pojedina po modi v Pompejih.

Salust in Glavk sta šla proti hiši Dijomedovi. Kljub razkošnosti je imel Salust lepe lasnosti. Ako bi si ne bil vtepel v glavo, da hoče postati filozof, bi bil gotovo prav koristen državljan in izboren prijatelj, skratka mož brez graje. Toda v šolah, kjer so Rimljani posnemali odmev grške modrosti, se je navzel naukov, s kakršnimi so poznejši epikurejci preobračali in popačili najpreprostejša pravila svojih velikih mojstrov. Vdal se je v zabavi in si domisljal, da vsa modrost tiči v uživanju. V primeri s pokvarjenostjo Klor-

dijevo ali mehkužnostjo Lepidovo se je zdela neolišpana odkritosrčnost njegovih slabosti skozi neka čednost. Zaradi tega mu je dajal Glavk prednost pred vsemi tovariši, on pa je spoštoval plemenite lastnosti Atena in ga ljubil skoro kakor — morsko jeguljo ali steklenico falernškega vina.

"Ta Dijomed je kaj trapast stavec," je dejal Salust, "ima pa tudi nekaj dobrih lastnosti — v svoji kleti."

"In nekaj čarobnih — v svoji hčeri."

"Zareš, Glavk, toda njeni čarje te preveč ne ganejo. Kloridju se menda že skomina, da postane tvoj naslednik."

"Dobro mi došel! Na banketu njene lepote gotovo noben gost ni sitna 'musca'."

"Ti si pa oster! — No v njej je še nekaj Korinčanke in to utegne postati še lep parček! — Kako popustljivi smo pač, da se družimo s tem malopridnim igračem."

"Zabava družji čudovite raznovrstnosti." — "Je odgovoril Glavk. "On me zabava —"

"In se laska. Za vse to se pa da tudi dobro plačati. Svoje laskarije si daje posipati z zlatnim praškom."

"Ti večkrat namigavaš, kakor da pri igri slepari —. Ali meniš to zares?"

"Dragi moj Glavk, rimski plemič mora paziti na svoje dostojanstvo — (to je dragoceno) — in Klodij mora slepariti kakor lopov, da more živeti kakor odlični mož."

"Ha, ha! — Kajpada, zadnji čas tudi jaz ne igram več. Ah, Salust, nadejam se, da bom lahko zopet popravil svojo nesparmetno mladost, ko bo Jone moja žena. Midva oba, prijatelj moj, sva rojena za kaj boljšega, nego je to, kar naju družji sedaj, — za boljše svetišča, nego je Epikurjev hlev."

"Ah," je odgovoril Salust skoro otožno, "kaj naj storimo še več — življenje je kratko, onkraj groba je mračno in negotovo. Zato je pač najvišja modrost: Uživaj!"

"Dvomim, pri Bakhu, pogosto, ali tudi res uživamo vse, kar nam lahko nudi življenje." Jaz sem zmeren človek," je odgovoril Salust, "in ne hlepim po najvišjem užitku. Mi smo vsi zločinci, ki se na robu groba opajamo z vinom in miro. Ako bi tega ne storili, bi se nam zdel prepada pregrožen."

Priznam, da sem bil nagnjen k otožnosti, toda navdil sem se hrabro piti — in odtlej sem kakor preroben, moj Glavk."

"Da — drugo jutro si pa kakor mrlič."

"Res, drugo jutro ni prijetno, priznam. Ako bi pa bilo tako, tedaj bi imeli malo volje do čitanja! — Včasih se pač tudi še kaj učim, ker sem — pri bogovih, celo dopoldne ne sposoben za vsako drugo opravilo!"

"Aj, sram te bodi, Skit!"

"Puf, usoda Pentejeva naj doleti vsakogar, ki zatajuje Bakha!"

"Prav, Salust, z vsemi svojimi pogreški si mi najboljši lahkoživec, kar sem jih kdaj poznal, in ako bi se jaz nahajal v smrtni nevarnosti, tedaj bi bil ti v celi Italiji edini mož, ki bi zganil s prstom, da bi me rešil."

"Morebiti bi se pa to ne zgodilo, ako bi bil ravno sredi obeda. Mi Italci smo namreč strašni sebičnejši."

"Vsi ljudje, ki niso svobodni, so taki," — je dejal Glavk in vzdihnil. — "Samo svoboda dela ljudi sposobne, da se drug za drugega žrtvujejo."

"Potem pa mora biti svoboda Epikurejcu jako dolgočasna," — je odgovoril Salust. — "Toda če sva pri Dijomedovi hiši."

Ta vila je ena največjih, doslej izkopanih, in sicer zidana popolnoma v slogu predmestnih vil. Zato utegne biti zanimivo, ako na kratko opišemo sobe, skozi katere sta šla naša gosta:

Prišla sta skozi ono malo vežo, kjer smo se že prej seznanili s starim Medonom, in šla skozi stebrišče, imenovano peristil. Predmestna vila se je namreč v glavnem razlikovala od mestne hiše v tem, da je v drugi "atrium". Sredi peristila je bilo odprto dvorišče, kjer je bil na sredi "impluvium".

Iz tega peristila so vodile stopnice v trgovske sobe, mali hodnik na drugi strani pa ga je vezal z vrtom. Okrog stebrišča je bilo več manjših sob, ki so bile namenjene najbrže za goste z dežele. Neka druga vrata na levi strani so vodila v majhen trivoglat "porticus", ki je spdal že h kapeli. Tu so bila shranjena svečana oblačila za sužnje in morda tudi za gospodarja. Še po sedemnajstih stoletjih so našli ostanke klasičnih oblačil, napol že razcapane in spremenjene v prah. Oblačila so torej vzdržala veliko dalje, nego se je nadejal njihov skopuški gospodar.

Toda vrnimo se v peristil in poskusimo podati čitatelju pogled cele vrste sob, kakor so jih

gostje prestopili drugo za drugo.

Pred vsem si mislimo ovenčane stebre v portiku. Stebri sami so zdolaj rdeče pobarvani. Bolj zadaj je bilo mogoče videti skozi privzdignjen zastor v "tablinium" ali v salon (ki so ga tedaj lahko zapirali s steklenimi vrati). Na obeh straneh tega tablinija so bile majhne sobe, in vse te, kakor tudi tablinium sam, so bile v zvezi z dolgim hodiščem, ki se je odpiralo na obeh straneh na terase. Med temi in srednjim delom hodišča je bila dvorana, v kateri se je vršila današnja slavnostna pojedina. Vse te sobe, ki so bile v isti višini z ulico, so bile podaljšane v hodnik nad stebri, ki so zdolaj objemali vrtič.

Dalje proti vrtiču so bile Julijine sobe, ki smo jih opisali. Na malo prej opisanem hodišču je Dijomed sprejemal svoje goste.

(Dalje prihodnjič.)

MALI OGLASI

Hiša naprodaj

Lepa moderno zidana hiša, 9 sob, notri vse udobnosti, 4 spalne sobe, za eno ali za 2 družini, velik lot, dvojna garaža. Vse v najboljšem stanju. Se lahko takoj vselite. Lahko ogledate v soboto ali nedeljo od 1 do 6 ure na 15219 Holmes Ave. Tel. Potomac 8089.

(151)

Pohištvo naprodaj

Radi smrti v družini, se prodaja 2 kosa pohištva, zofa in stol, kuhinjska peč na plin in radio; vse je kot novo. Vprašajte po 6 uri zvečer na 14134 Sylvia Ave.

(150)

Olešava hiše

Še vedno je čas, da se prebarva vaša hiša ter jo dekorira zunaj in znotraj. Zglasite se na 1253 Norwood Rd., ali telefonirajte EN-2549.

(151)

BUNGALOW

V Euclidu na 254. cesti je naprodaj 6 let star bungalow, 5 krasnih sob, z odprto sončno verando spodaj, krasno stanovanje zgorej, lep lot, soliden dovoz, garaža z dvigajočimi vrati. Se lahko takoj vselite.

Service Realty Co.

12503 Superior Ave. Liberty 1965

(150)

Farma naprodaj

Naprodaj je lepa, 20 akrov obsegajoča farma, kjer se goji živinoreja in prašičjereja; velik hlev, bungalow hiša, trta, jablane, maline, šparglji, dvojna garaža. Nahaja se ob tlakani cesti blizu Painesville, O. Cena je nizka za hitro prodajo. Za podrobnosti vprašajte G. E. Reed Co., 18 S. St. Clair St., Painesville, O., tel 4305.

(151)

Vas muči revmatizem?

Mi imamo nekaj posebnega proti revmatizmu. Vprašajte nas.

Mandel Drug

15702 Waterloo Rd. slovenska lekarna

Pokličite KE 5200

DA VAM SCISTIMO FURNEZ SE DANES!

Cistimo furneze, dimnike in dimniške cevi z vacuum čistilcem. Računamo po \$4 in več.

Adams Heating Service

550 EAST 200. ST., VOGAL MONTEREY

Jos. Zele in Sinovi

POGREBNI ZAVOD

Avtomobil in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago. Mi smo vedno pripravljeni z najboljšo postrežbo.

6502 ST. CLAIR TVENUE Tel.: ENdcott 0583

452 E. 152nd STREET. COLINWOODSKI URAD Tel.: KEmore 3118

DELO DOBIJO

Sprejme se

Metal Pattern Maker

za

Bronze Mould

Izkušen

Dobra plača od ure

Railley Corp.

12910 Taft Ave.

poleg St. Clair Ave.

(150)

Za prekladanje tovara

Nickel Plate tovarno skladišče

E. 9. St. in Broadway

Plača 93% na uro

Čas in pol za na 8 ur.

Zglasite se pri

Mr. George J. Wulff

Nickel Plate R. R. Co.

E. 9th & Broadway

(152)

Ženska dobi delo

Za čiščenje v gostilni en dan na teden. Zglašite naj se na 3244 St. Clair Ave. od 1 do 4 popoldne.

(151)

MALI OGLASI

Furnezi

Novi furnezi za premog, plin, olje, goriko vodo ali paro. Resetting \$15 — čiščenje \$15 premenjamo stare na plin ali olje Thermostat

Chester Heating Co.

1103 Addison Rd.

ENdcott 0487

Govorimo slovensko

(x)

BONCHA

Refrigeration Service

Commercial and Domestic

Call

HE 4149

(151)

SUPER-MARKET WATERLOO RD. OKRAJ

Velika dvojna prodajalna, dela promet \$3,000 na teden, najemna za 5 let, fina investicija. Cena je \$28,000. Pokličite Mr. Caplan ali Mr. Wolf na Main 3747.

(151)

Michael's Floral Shop

MICHAEL SUHADOLC,

lastnik

Cvetlice za vse namene

5823 Superior Ave.

EX 3408

(Thurs.)

East 61st St. Garage

FRANK RICH, lastnik

1109 E. 61st St.

Henderson 9231

Se priporoča za popravila in barvanje vašega avtomobila. Delo točno in dobro.

FR. MIHČIČ CAFE

7114 St. Clair Ave.

ENdcott 9250

6% pivo, vino, žganje in dober prigrizek. Se priporočamo za obisk.

Odprto do 2:30 zjutraj

Kraška kamnoseška obrt

15425 Waterloo Rd.

Ivanhoe 2237

EDINA SLOVENSKA IZDELOVALNICA NAGROBNIH SPOMENIKOV

RE-NU AUTO BODY CO.

Popravimo vaš avto in prebarvamo, da bo kot nov.

Popravljamo body in fenderje.

Iskrene čestitke slovenski firmi

A. GRDINA IN SINOVI

na zgradbi novega poslopja za
prodajalno pohištva in kegljišča

V čast sem si štel, da je bila meni poverjena naloga, da napravim vse načrte za zgradbo tega poslopja, kar sem tudi točno izvršil.

George S. Voinovich

ARHITEKT

1011 Swelland Bldg.

MAin 3397

Cleveland, Ohio

**Prijazno ste vabljeni na odprtijo nove trgovine s
pohištvom in kegljišča**

A. GRDINA IN SINOVI

v soboto 3. avgusta od 10 dop. do 8 zv.

Ernie Benedict's "Polkateers" bodo igrali za zabavo in ples od 2:30 naprej

OGLEJTE SI VELIKO MODERNO RAZSTAVO ZA
KOMPLETNO OPREMO HIŠE IN STANOVANJA

OGLEJTE SI NAŠE NAJFINEJŠE IN NAJBOLJ
MODERNO OPREMLJENO KEGLJIŠČE

→ VSE JE POPOLNOMA NOVO IN POPOLNOMA MODERNIZIRANO ←

A. GRDINA IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD - KEGLIŠČE - TRGOVINA S POHIŠTVOM

NOV PROSTOR NA 6017 - 6025 ST. CLAIR AVE.

Čestitamo k novemu velikemu napredku
slovenskega podjetja

A. GRDINA IN SINOVI

6017 - 6025 St. Clair Ave.

k njih moderni zgradbi

Naša firma, ki je izgotovila vsa stavbinska dela za to poslopje, je storila vse v svoji moči in vso svojo zmožnost, da je zgradila to moderno stavbo, ki je kras slovenski naselbini in ki dela čast mestu Clevelandu.

Demshar Builders Co.

882 East 140th Street

Liberty 0700